

ПІД ЕГІДОЮ ДЕСЯТОЇ МУЗИ

Вікторія Бабенко

Людина, шукаючи свої життєві стежки, насправді шукає себе. “Ніщо не є важливішим у житті, аніж вибір професії, – твердить Блез Паскаль, – і розпоряджається тим вибором випадок”. Дуже часто професія обирає нас, а не ми – її. І тоді присвячуєш себе життєвому поклику. Гарний вислів – “знайти себе”. Готовність до корисної дії, потяг до спілкування, спостереження за медійними процесами, – стали моїми орієнтирами в педагогічній роботі, в якій розрізняють назагал чотири напрями творчої активності: організаторська, викладацька, методична, наукова. Кожен напрям роботи – штрих у портреті. Три постави, якщо латиною, то це – homo legens, homo scribens, homo docens: людина, яка читає, пише, вчить. Основа цих станів – homo videns (людина зображення).

Для мене навколишній світ зітканий зі своєрідних світлин – “кліпів”, в яких художник своєю творчою волею пропонує образ реальності, за давнім рецептом: забираючи все зайве, залишаючи все головне. І робить це своїм інструментом – обраним словом, кадром, ракурсом, монтажем. Найнезвичніший витвір, придуманий людиною, де мистецтво і реальність тісно переплелися у візуальну дійсність – екран, який пройшов свій поступ і трансформацію: від великого екрану (кінематограф), малого екрану (телебачення), до монітора (інтернет, мобільний телефон).

Важливе місце у цій системі належить телебаченню, у ньому актуалізується широке втілення естетики як сукупності усіх мистецтв. “Аура” телемистецтва найповніше охоплює всі сфери життя і творчої діяльності людини. Кожна галузь художньої творчості має свої засади залежно від ідейно-художніх завдань, які вирішує певний вид мистецтва, специфіки матеріалу, засобів вираження та виробничої технології створення текстів. На екрані немає нічого, крім слова і світла, але саме цей визначальний засіб формує найрізноманітніші картини дійсності: у поєднанні звуку і зображення на екрані виникають художні образи. Вільний рух у часі дає змогу розвивати ритм, властивий для музики і поезії. Проникливе осмислення дійсності, властиве для літературного роману, цілком характерне і для телебачення. А безпосередність сприйняття зорового образу (замість його опису) і гнучкість прийомів монтажу дають змогу долати завдання, іноді нездоланні для літератури. Пульсуюче серце телебачення – людина. Тому всі можливості театру концентруються і в екранній практиці. Від кінематографа телебачення успадкувало всі можливості театрального видовища, а також нові величезні технічні та творчі елементи сучасних технологій, які дають змогу розгорнути це видовище до нових висот. Відтак, візуальна комунікація акумулює в собі всі можливості досі створених мистецтв.

Захоплення таємничою привабливістю екрана, “цього світу в мініатюрі”, не зникало з роками, а лише загострювалось і втілилось у свідомому виборі – вступати на

факультет журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка. Паралельно проходила стажування в інформаційному відділі та дирекції документальних програм Львівської обласної державної телерадіокомпанії. Після завершення вищого навчального закладу здобула кваліфікацію магістр журналістики, отримала диплом з відзнакою та рекомендацію для вступу в аспірантуру. У роки аспірантської підготовки почала працювати асистентом та науковим співробітником кафедри радіомовлення і телебачення.

У цей час практичні навички почала підживлювати теоретичною базою з різних наук, зокрема семіотики, загального мовознавства, психології, естетики, синергетики, що дало змогу згодом розширити навчальні курси кафедри. Після завершення аспірантури у 2008 р. захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю 27.00.06 – прикладні соціально-комунікаційні технології “Семіотичний інструментарій у комунікативній стратегії українського телебачення” під керівництвом Олександри Антонівни Сербенської. З 2010 р. – доцент кафедри радіомовлення і телебачення Львівського національного університету імені Івана Франка. Бажання працювати живить доброзичлива атмосфера на кафедрі: ввічливе слово та слухна порада від професорів Василя Васильовича Лизанчука, Олександри Антонівни Сербенської, Івана Васильовича Крупського, Бориса Володимировича Потятиника, щира підтримка та допомога усіх без винятку кафедральних колег.

Мої наукові інтереси тісно пов'язані з красою, імпульсом для яких є психологічний “механізм” індивідуальної майстерності Творця. Спостерігаючи, як об'єктив вловив життя, роздивившись кадрик за кадриком, ловиш переконливу думку автора. Мимоволі замислюєшся, що споконвіку було Слово, а далі його рецептори, інтерпретатори знайшли своє асоціативне втілення у кадрі (зображенні). Відеозапис дає змогу ще раз і ще раз повернути момент – порух часу. Приглядаючись до дивовижного ефекту повернення в інший світ, помічаєш промовисті деталі відтвореної дійсності, на ймення – ретро. “Справами далеких поколінь займаюсь, з ними бесідую”, – говорив Сенека. Вартісна думка у наш час, коли задивлені у широкий світ для того, щоб зрозуміти, що зумовило ті чи інші зміни у візуальній культурі треба побувати у різних часах: у теперішньому, минулому, спробувати зазирнути в майбутнє. До минулого придивлялася, працюючи з архівними відеоматеріалами та сценаріями загальнонаціональних та локальних медій. Прагнучи краще пізнати сутність телевізійної культури, в архівах Львівського телебачення, черпала відомості для своїх наукових праць, рівно ж – насолоду для душі (так би мовити “Корисне – з приємним”).

І весь цей час, коли дивлюсь у відеошукач і бачу там зображення, не перестаю дивуватися магійній привабливості телевізійного мистецтва. Величезний світ, стискається до плоскої картини або набуває об'єму, у випадку 3D, і живе за своїми власними законами. Через рух камери створюється калейдоскоп безупинно мінливих картин. Деякі з них привабливі і приємні, в той час як інші відтворюють одноманітне, а подекуди і викривлене відображення навколишнього світу. У живому тексті маємо змогу відчутти подих часу, побачити дійових осіб. Зображення засобами мови (вербальної і зображальної) гідних для наслідування зразків – головна цінність візуальної культури.

Разом з чоловіком Юрієм виховуємо двоє дітей – Володимира та Анастасію. Люблю історичні романи, портретистику, подорожі, черпаю натхнення з живопису, саме в ньому можна відчувати красу фарб, лінії, кольору, загальної мізансцени, в якій майстерно втілюється авторський голос митця. Особливо приваблює і захоплює італійське Відродження, творчість українських (львівських) художників початку ХХ ст. Переконана, що справжнім творцем може стати та людина, у якої є свій особистий, оригінальний погляд на світ, людей. І тоді на екрані виникає світ Олександра Довженка, Федеріко Фелліні, Еміра Кустуріці, Кшиштофа Зануссі та ін. Цих режисерів люблять і цінують тому, що вони цікаво мислять, їм є що сказати аудиторії.

У практиці зі студентами дотримуємось метафоричного принципу з промовистою назвою “ефект джунглів” (Міхаель Галлер) – “суспільство таке ж саме непроникне, як і джунглі; але репортер не під’їжджає на бульдозері, щоб викорчовувати ці джунглі; він ніби підходить пішки і прокладає для своєї аудиторії стежку: він робить джунглі прохідними та залишає їх цілими, недоторканими”.

За принципом Евкліда “Щастя – це коли відчуваєш, що з кожним днем стаєш кращим”. Перефразовуючи цю істину, я б сказала, що для мене “Професійне щастя – це коли я відчуваю, що мої студенти з кожним днем стають кращими”. І такі зрушення є... Викладач мистецтвознавства Йоханнес Іттен навчав своїх учнів: “Якщо ви творите шедеври, не володіючи знаннями, тоді незнання – ваш шлях. Але якщо для створення шедевра вам потрібні знання, тоді вам слід вчитися”.

Вибрані публікації

Сербенська О. Основи телетворчості: практикум / О. Сербенська, В. Бабенко. – Львів : ПАІС, 2007. – 112 с.

Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитися і правильно говорити : навч. посібник / За заг. ред. О. Сербенської. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 258 с.

Бабенко В. Телевізійний образ та його компоненти як семіотична категорія / В. Бабенко // Телевізійна й радіожурналістика. – 2005. – Вип. 6. – С. 16–26.

Бабенко В. Жест сучасного політика на телеекрані / В. Бабенко // Нова філологія. Збірник наукових праць Запорізького національного університету. – 2005. – № 3(23). – С. 11–21.

Бабенко В. Телевізійний біографічний дискурс: семіотичні аспекти / В. Бабенко // Дискурс у комунікаційних системах. – Київ, 2005. – С. 113–122.

Бабенко В. Вербальні засоби вияву емоцій у телепрограмах / В. Бабенко // Вісник Львівського університету. – Львів, 2006. – С. 3–11. – (Серія : Журналістика, вип. 27).

Бабенко В. “Мімічний паспорт” тележурналіста / В. Бабенко // Вісник Дніпропетровського ун-ту. Журналістика. – 2006. – Вип. 8. – № 1. – С. 55–61. – (Серія: Літературознавство).

Бабенко В. Терміни телезнавства : проблеми і пошуки / В. Бабенко // Вісник: проблеми української термінології. – 2006. – № 559. – С. 299–303.

Бабенко В. Навчально-методичні засади творення телетексту (з досвіду роботи) / В. Бабенко // Телевізійна й радіожурналістика. – 2007. – Вип. 7. – С. 161–179.

Бабенко В. Телевізійний текст як об’єкт вивчення / О. Сербенська, В. Бабенко // Теле- та радіожурналістика. – 2009. – Вип. 8. – С. 105–118.

Бабенко В. Академічна елегантність професора Олександри Антонівни Сербенської / В. Бабенко // Теле- та радіожурналістика. – 2009. – Вип. 8. – С. 254–258.

Бабенко В. Семіотико-синергетичний аспект ефірного мовлення / В. Бабенко // Теле- та радіожурналістика. – Львів, 2011. – Вип. 10. – С. 203–210.

Бабенко В. Семіотико-синергетична модель телевізійного тексту / В. Бабенко // Світ соціальних комунікацій: науковий журнал. – К.: КиМУ, ДонНУ, 2011. – Т. 2. – С. 57–60.

Бабенко В. Естетичні засади Львівського телебачення / В. Бабенко // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки.– Кам'янець-Подільський : ПП “Медобори-2006”, 2011. – Вип. 25. – С. 7–11.

Бабенко В. Естетичні цінності мовних жанрів у телевізійній творчості / В. Бабенко // Науковий вісник Ужгородського університету. – Ужгород : Вид. УжНУ “Говерла”, 2011. – Вип. 26. – С. 216–219.

Бабенко В. Видовищні комунікації: методи та форми взаємодії, естетична норма видовищності / В. Бабенко // Вісник Львівського університету. – Львів, 2011. – Вип. 34. – С. – 249–258.

Бабенко В. Комунікаційні технології бренду в телевізійній культурі/ В. Бабенко // Діалог: Медіа-студії : збірник наукових праць. – Одеса : Астропринт, 2012. – Вип. 14 : Реклама та PR у сучасному світі. – С. 47–56.

Бабенко В. Творча стратегія професора Василя Васильовича Лизанчука/ В. Бабенко // Теле- та радіожурналістика. – Львів, 2012. – Вип. 11. – С. 337–341.

Бабенко В. Комунікативна відповідальність телебачення: естетика розважальності / В. Бабенко // Теле- та радіожурналістика. – Львів, 2012. – Вип. 11. – С. 169–174.